

Eindevaluatie 'Debt to no Debt!'

Pilot 2017 - 2018

INHOUD

Aanleiding	3
Opzet 'Debt? to no Debt!	3
Evaluatie Doelen	5
Evaluatie doel 1:	5
Evaluatie doel 2:	6
Evaluatie doel 3:	6
Voorbeelden andere gemeenten	8
Financiën	9
Samenvatting.....	9
Conclusie en voorstel	10
Voorstellen voor voortzetting	10
Begroting 2020 – 2022	11
Begroting extra inzet personeel	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

Aanleiding

Begin 2017 is de pilot Debt? to no Debt! (afgekort DtnD) gestart om 25 Leidse jongeren met problematische schulden te helpen. Aanleiding hiervoor was dat uit landelijk onderzoek van Panteia¹ bleek dat meer dan de helft van de jongeren tussen 18 en 27 jaar schulden heeft. Bij 14,5% van deze groep is sprake van risicovolle schulden. De gemeente Leiden kon jongeren met schulden moeilijk helpen. De jongeren kunnen niet met het reguliere schuldhulpverleningstraject meedoen omdat zij een opleiding (willen) volgen en hierdoor nieuwe schulden moeten maken in de vorm van studiefinanciering. Studerende jongeren mogen hun studiefinanciering wettelijk niet besteden aan het aflossen van schulden. Tegelijkertijd kunnen studerende jongeren niet volledig voldoen aan de inspanningsverplichting omdat zij door het volgen van een opleiding hun inkomen bijvoorbeeld niet kunnen verhogen door fulltime te gaan werken. Uit een recente peiling van de [NVVK](#) blijkt dat het aantal jongeren in Nederland dat een beroep doet op schuldhulpverlening de afgelopen jaren sterk is gestegen. Dit komt onder andere omdat studenten steeds vaker aankloppen bij de schuldhulpverlening. Van de ruim 10.000 jongeren die in 2018 in beeld waren bij schuldhulpverlening in Nederland heeft bijna de helft studiefinanciering.

Het doel van DtnD is om jongeren tussen de 18 en 27 jaar te ondersteunen in het herstructureren van hun schulden en te werken aan een toekomstperspectief door bijvoorbeeld een startkwalificatie of diploma te behalen, (deels) te gaan werken en te leren hoe je financieel zelfredzaam kunt zijn. De pilot maakt onderdeel uit van het Nationaal Initiatief Herstructureren Schulden ([NIHS](#)), dat met meer dan 25 nationale en lokale partijen en ervaringsdeskundigen deze pilot ontwikkelde. Ook andere gemeenten hebben zich bij dit initiatief aangesloten zoals o.a. Bodegraven-Reeuwijk en Breda. Deze gemeenten hebben echter gekozen voor een andere doelgroep. Het college van Leiden heeft ervoor gekozen zich specifiek op jongeren te richten omdat dit een kwetsbare groep is waarvoor nauwelijks aanbod was.

In het voorjaar van 2018 heeft er een tussenevaluatie plaatsgevonden. Hiervoor is een bijeenkomst georganiseerd met betrokken partijen. De uitkomsten van de tussenevaluatie zijn op 12 maart 2018 naar de raad gestuurd (Z/18/1241959). De pilot liep tot januari 2019 en zal met een voorstel voor vervolg in het tweede kwartaal aan de raad worden voorgelegd.

Gesteld kan worden dat de pilot, ondanks een moeizame start, een succes is geweest voor de jongeren die eraan deel hebben genomen. Betrokken partijen en jongeren zelf hebben aangegeven dat deze jongeren door DtnD kunnen werken aan hun toekomst en zicht hebben op een betere financiële levenssituatie. Door het volgen van een opleiding en de begeleiding door de hulpinstanties zijn de jongeren in staat gesteld om hun leven op de rit te krijgen en aan hun toekomst te werken.

Opzet 'Debt? to no Debt!

In de opzet van de pilot is ruimte gemaakt voor 25 Leidse jongeren (waarvan 5 dak- en thuislozen). Deze jongeren hebben een schuld tot €15.000. De gemeente Leiden treft voor de totale schuldenlast een regeling. Ook niet-regelbare schulden worden meegenomen (schulden die in het geheel moeten worden afbetaald, zoals boetes bij het CJIB en fraudevorderingen bij Werk en Inkomen). Aan schuldeisers wordt gevraagd een deel van de schuld kwijt te schelden. Raming voorafgaand aan de pilot was dat 60% zou worden kwijtgescholden. Schulden worden direct overgenomen met een saneringskrediet. De jongeren die in aanmerking komen voor DtnD, ondertekenen een contract met de gemeente Leiden en moeten in een maximale terugbetaaltermijn van 15 jaar de gehele schuld aan de

¹ 'Voor mijn gevoel had ik veel geld' jongvolwassenen en schulden; F.Westhof/L.de Ruig Panteia 2015

gemeente Leiden terugbetalen. Het aflosbedrag dat door de jongeren minimaal moet worden betaald is vastgesteld op €30 tot € 50 per maand. Bij de start van de pilot is er voorzichtigheidshalve van uitgegaan dat 60% mogelijk niet geïnd zou worden.

Begeleidende hulpinstanties zoals Cardea/ExposeYour, Studio Moio, de Binnenvest en Schuldhulpmaatje, melden jongeren aan voor de pilot en brengen met de jongeren de schulden in kaart, stellen een integraal toekomstplan op en bieden coaching bij het vinden van een baan/opleiding om op de lange termijn uit de schulden te blijven. De begeleiding door de hulpinstanties is een voorwaarde om deel te kunnen nemen aan de pilot.

Deelname aan de pilot is voor de jongeren vrijwillig maar zeker niet vrijblijvend. De jongere tekent met de gemeente Leiden en de begeleidende hulpinstantie een contract en verplicht zichzelf daarmee om de rechten en plichten te accepteren. Zo mogen er bijvoorbeeld geen nieuwe schulden ontstaan na het ondertekenen van het contract, met een uitzondering voor studiefinanciering.

Bij de start van de pilot zijn een drietal doelen opgesteld:

- Een groep van 25 Leidse jongeren helpen om duurzaam van hun schulden af te komen en hun leven weer op orde te krijgen. In mei 2016 is dit verder geoperationaliseerd naar:
 - a. jongeren hebben stappen gezet om hun zelf geformuleerde doelen te bereiken (bijvoorbeeld school, werk, dagbesteding) en
 - b. jongeren komen gemaakte afspraken na.
- De deelnemers doen minder beroep op overheidsvoorzieningen, zoals jeugdhulp, uitkeringen en WMO
- Leerervaringen opdoen met de werkwijze.

Om deze doelen te evalueren zijn gesprekken met de betrokken partijen en de jongeren gevoerd. De uitkomsten uit deze gesprekken zullen hieronder worden toegelicht.

Evaluatie Doelen

Evaluatie doel 1:

“Een groep van 25 Leidse jongeren helpen om duurzaam van hun schulden af te komen en hun leven weer op orde te krijgen”.

In totaal nemen op dit moment 25 jongeren deel aan DtnD. De begeleidende hulpinstanties hebben samen met de jongeren de schulden in kaart gebracht en bieden de jongeren begeleiding. De jongeren hebben de mogelijkheid om te studeren. Door de ondersteuning en het direct overnemen van de schulden ervaren jongeren minder stress. Om te weten of het jongeren duurzaam helpt is het nu nog te vroeg. In 2017 zijn de eerste contracten getekend, oktober 2018 de laatste. Bijna alle jongeren hebben al stappen gezet richting werk of opleiding. De meeste jongeren volgen nu een opleiding of zullen hier binnenkort mee starten. Vier van hen ontvangen een uitkering. Acht jongeren hebben inkomen uit studiefinanciering en 13 hebben een inkomen uit baan en/of bijbaan.

Conclusie

Voor deze eindevaluatie zijn de jongeren gevraagd naar de stand van zaken met betrekking tot hun plan van aanpak, zie ook voorbeelden in de kaders. Hieruit kwam naar voren dat deze aanpak, het herstructureren van de schulden in combinatie met ondersteuning, rust creëert in het hoofd van de jongeren en ze weer hun leven op kunnen bouwen. De jongeren hebben aangegeven te hopen dat andere leeftijdsgenoten ook de kans krijgen om aan een schuldenvrije toekomst te werken met een stabiele financiële basis voor de lange termijn. Gesteld kan dus worden dat met het werken aan de schulden, de schijnbaar uitzichtloze vicieuze cirkel waar jongeren in zaten doorbroken kon worden. Bijna alle jongeren zijn al aan het terugbetalen, zie ook blz. 6 onder doel 3 ‘betalingsgedrag’.

“Zonder de pilot lag ik nu nog in de goot”

Eén van de deelnemers (22 jaar) aan de pilot heeft aangegeven dat haar deelname ervoor heeft gezorgd dat ze weer een huis heeft, een studie kan volgen en minder stress ervaart. Daarnaast gebruikt ze haar eigen ervaringen in haar vrijwilligerswerk om op scholen aan jongeren voorlichting te geven over schulden. Ze is erg blij dat ze deel mocht nemen aan DtnD omdat het alternatief was geweest dat ze nog steeds op straat zou leven en geen uitzicht zou hebben op een goede toekomst.

“Toen ik hoorde dat ik was uitgekozen voor de pilot, viel er een last van mijn schouders”

Een andere deelnemer (26 jaar) voelde zich voor deelname aan de pilot verlamd door de enorme schulden, die steeds hoger werden door de olopende boetes.

”Het voelde voor mij als dweilen met de kraan open en het maakte mij depressief. Ik wilde graag studeren, maar door de hoge schulden kon dat niet. Via het sociaal wijkteam kwam ik terecht bij de pilot ‘Dept? to no Debt!. In mijn contract met de gemeente Leiden is opgenomen dat ik een bedrag van €50 per maand terugbetaal. Ik heb werk gevonden en start in september met studeren. Zonder de pilot zou ik niet weten wat ik moest doen”.

Evaluatie doel 2:

“Minder beroep op overheidsvoorzieningen, zoals jeugdhulp, uitkeringen en WMO”.

De jongeren uit de pilot maken allemaal nog gebruik van jeugdhulp van Cardea of de Binnenvest. Met twee jongeren is, ondanks verschillende pogingen door de hulpverlener, geen contact meer. Van de jongeren die begeleid worden door de Binnenvest zijn er nog drie die een uitkering hebben en één jongere volgt inmiddels een opleiding.

Het is bemoedigend te zien dat een groot deel van de jongeren een inkomen heeft door werk of een bijbaantje en bezig is met een opleiding. Daarbij moet wel worden opgemerkt dat er ook vier jongeren zijn die nog gebruik maken van een uitkering. In verband met achterliggende problematiek kunnen deze jongeren nog niet gaan werken. Door te werken aan een betere financiële zelfredzaamheid is de verwachting dat door DtnD deze jongeren een uitkering kunnen omzetten naar inkomen uit arbeid. In de meeste gevallen zal dit plaatsvinden op het moment dat een startkwalificatie, dan wel opleiding is behaald.

Conclusie

Aangezien we pas in de beginfase van DtnD zitten kunnen we voor dit doel nog geen conclusie trekken. Pas op de langere termijn zal duidelijk worden of het jongeren blijvend heeft geholpen. Feit is wel dat de jongeren binnen DtnD gestart zijn om te werken aan een betere financiële zelfredzaamheid. Gemeente Leiden is samen met 9 andere gemeenten, Enigma Consultancy, NVSI (Nederlandse vereniging voor Sociale Innovatie) en de Rabobank betrokken bij de ontwikkeling van een app tegen schulden, de Buddy-app. Dit is een schuldpreventie-app die schuldenaren begeleidt bij het betalen en beheren van hun rekeningen. Naast het helpen met budgetteren en beheren van financiën geeft Buddy via een chatfunctionaliteit advies bij aankopen en rekeningen én houdt Buddy automatisch het inkomen bij in relatie tot het opvoeren en terugdraaien van uitkeringen en toeslagen. Mogelijk kan dit jongeren helpen met stabiliseren en kan de app een rol spelen in de nazorg.

Evaluatie doel 3:

“Leerervaringen opdoen met de werkwijze”.

Aan de hand van de zeven indicatoren zoals gebruikt bij de tussenevaluatie is dit derde doel geëvalueerd.

Gemiddelde hoogte schuld

De gemiddelde schuld is €8.482 met een minimum van €1.167 en een maximum van €15.884. Bij een aantal jongeren kwamen er na het vaststellen van de overeenkomst nog schulden boven tafel. Bij één van hen kwam daardoor het totaal boven de €15.000 uit. Gekozen is toen om deze jongere in DtnD te houden en een nieuw contract af te sluiten met het totaal bedrag van €15.884.

Voortgang op basis van de aard van de problematiek

De deelnemers aan DtnD hebben vaak niet geleerd hoe ze financieel zelfstandig moeten zijn. Achterliggende problematiek speelt daarbij een rol. De begeleiding van DtnD is erop gericht jongeren te ondersteunen naar die zelfstandigheid. In het tweede jaar van de pilot ziet Cardea dat jongeren geleerd hebben hulpvragen te stellen. Zodra er betalingsmoeilijkheden zijn of er komen nieuwe financiële verplichtingen aan, bellen ze hierover met de hulpverlening. Dit was voorheen niet het geval waardoor betalingen bleven liggen en schulden opliepen. Bij de meeste jongeren heeft de aanpak van de schulden geleid tot het wegnemen van schaamte. Jongeren voelen zich weer vrij om vrienden uit te nodigen doordat ze bijvoorbeeld weer boodschappen in huis kunnen halen. Het netwerk van de jongeren is hierdoor verstevigd.

Betalingsgedrag

Deelnemers gaan een overeenkomst aan met een maandelijks aflosbedrag. Dit bedrag wordt per persoon bepaald op basis van afloscapaciteit. We zien een gemiddeld aflosbedrag van €53 per maand met een variatie van €30 tot €100 per maand. Ieder jaar wordt op basis van het inkomen het aflosbedrag bijgesteld.

De jongeren hebben bij elkaar een totale schuld van €212.044 bij de stadsbank. Hiervan is tot nu (stand per 1 april 2019) €18.590 terugbetaald. Van de 25 jongeren betalen 21 jongeren maandelijks terug, twee jongeren starten binnenkort en twee jongeren zijn uit beeld. De reden dat ze uit beeld zijn is nog niet bekend. Het is tot op heden nog niet gelukt contact met ze te krijgen. Als het niet lukt om het contract te hervatten, zal de schuld als oninbaar afgeboekt moeten worden. Bij de start van de pilot is er voorzichtigheidshalve van uitgegaan dat 60% mogelijk niet geïnd kan worden.

Samenwerking met de maatschappelijke organisaties

De start van de pilot verliep wat moeizaam. De volledige aanlevering van schuldgegevens bleek lastige materie en niet de expertise van de hulpverlenende instantie. Ook de onderhandelingen met de schuldeisers duurde langer dan verwacht. Schuldeisers waren door de afwijking op de gedragscode van de NVVK, niet altijd bereid om mee te werken. Jongeren moesten hierdoor lang wachten voordat ze daadwerkelijk konden beginnen. Een aantal jongeren is daardoor niet gestart. Goede afstemming bij begin van het traject van de jongeren en duidelijke afspraken over taakverdeling en verwachtingen zijn nodig. Bij de tussenevaluatie zijn deze punten besproken waarna de communicatie en het proces verbeterd is. Men wist elkaar hierna sneller te vinden bij vragen en onduidelijkheden over een jongere.

Gemiddeld percentage kwijtschelding door schuldeisers

Bij aanvang van de pilot werd uitgegaan van een afkooppercentage van 40% waarbij de schuldeiser dus een groot deel zou kwijtschelden (60%). In de praktijk bleek dit tegen te vallen. Tijdens de tussenevaluatie bleek het kwijtscheldingspercentage 31%. Over de gehele periode genomen is het kwijtscheldingspercentage 36%. De bereidheid van schuldeisers om afspraken te maken is overschat. Zij wilden vaak niet meewerken aangezien het geen regulier traject betrof volgens de gedragscode van de NVVK. Een andere belemmerende factor was dat niet gegarandeerd kon worden dat er geen nieuwe betalingsachterstanden zouden ontstaan. Om te zorgen dat jongeren snel konden starten en om te voorkomen dat nieuwe schulden konden ontstaan, is voor twee jongeren besloten over te gaan tot volledige betaling en in de andere gevallen akkoord te gaan met een lager kwijtscheldingspercentage. Bij navraag in verschillende gemeenten waaronder Delft, Den-Haag, Amersfoort, blijkt dat bij het hanteren van de reguliere termijn van drie jaar het kwijtscheldingspercentage veel hoger ligt dan 36% en gemiddeld 80 – 90% is. De totale resterende schuld komt daarmee aanzienlijk lager uit. Zie vergelijking in schema hieronder:

	Totale schuld jongeren	Totaal door Stadsbank uitbetaald aan schuldeisers	Totaal kwijtgescholden door schuldeisers
Situatie in de pilot	€ 212.044	€ 136.777 (64%)	€ 75.267 (36%)
Situatie met hoger kwijtscheldingspercentage	€ 212.044	€ 31.806 (15%)	€ 180.237 (85%)

Afbetaaltermijn

Bij de opzet is uitgegaan van een afbetaaltermijn van maximaal 15 jaar. Door de begeleidende hulpinstanties is aangegeven dat jongeren moeilijk de consequenties kunnen overzien die het aangaan van een contract op een dergelijke lange termijn met zich meebrengt. Veel jongeren kwamen hierdoor ook niet in aanmerking voor DtnD. Voor jongeren geldt dat drie jaar (reguliere termijn) al erg lastig is om te overzien. Wetenschappelijke inzichten uit onder andere [Mobility Mentoring](#) tonen aan

dat mensen met schulden aan het overleven zijn en chronische stress ervaren. Chronische stress door armoede en schulden beïnvloedt de hersenen negatief. Het maakt dat mensen geen overzicht meer kunnen krijgen en moeite hebben met doelgericht en probleemoplossend handelen. Daarbij toont onderzoek naar het puberbrein aan dat controlefuncties als plannen zich pas in de late adolescentiefase ontwikkelen en het brein van jongeren nog tot hun 25ste jaar in ontwikkeling is. Hoewel van jongeren van 18 verwacht wordt dat ze volwassen zijn, hebben veel jongeren moeite met hun financiële overzicht en planning. In verschillende andere gemeenten zoals Amersfoort, Tilburg of Den-Haag hanteren ze een terugbetaaltermijn van drie jaar en wordt budgetbegeleiding bij aanvang van het traject verplicht.

Begeleiding door diverse partijen

Begeleidende instanties zien dat jongeren met schulden blij zijn met de ondersteuning. In veel gevallen beschikken de jongeren niet over financieel bewustzijn en financiële vaardigheden. Begeleiding hierin is noodzakelijk om hun leven weer op orde te krijgen. Ervaringen in Heerlen, Den Haag en Delft laten zien dat vooral de wekelijkse begeleiding zorgt voor succes bij het doorlopen van het traject. De begeleiding ontzorgt en vermindert stress. Hierbij is het ook van belang dat er eventueel andere hulpinstanties worden betrokken zodra dit nodig is zoals ondersteuning door maatjes, wijkteams of sociaal maatschappelijk ondernemers voor eventuele coaching. In Leiden zijn deze hulpbronnen verzameld in een menukaart en voor iedereen te gebruiken. Kwetsbare momenten in het traject zijn de overgangsmomenten als bijvoorbeeld de hulpverlening stopt. In de samenwerking dient helder te zijn wie de regie heeft, zodat geleidelijke afbouw en een vinger aan de pols na afloop van een formeel traject geborgd zijn. Hier dienen in het vervolg helder afspraken over gemaakt te worden.

Voorbeelden andere gemeenten

In diverse steden zijn projecten gestart om jongeren te helpen bij het oplossen van hun schulden en het bouwen aan een toekomstperspectief.

Gemeente Breda en Bodegraven doen net als Leiden mee aan het NIHS. In Bodegraven gaat het om uitvallers uit het reguliere schuldentraject met een maximale schuld van €5.000. In Breda worden maximaal 10 jongeren toegelaten, ook met een maximale schuld van €5.000. De Gemeente Amersfoort maakt ook onderdeel uit van het NIHS maar gaat uit van een maximale aflossingstermijn van drie jaar waarbij de jongeren met een vast aflosbedrag van €50 per maand hun schuld aflossen bij de gemeente.

Den Haag en Delft kiezen voor het [Jongeren Perspectief Fonds \(JPF\)](#) waarbij Delft ook een maximale schuld van €15.000 hanteert en in Den-Haag is het open. Jongeren krijgen een integrale trajectbegeleiding (begeleiding op alle leefgebieden) en er wordt gekeken naar de afloscapaciteit van de jongeren en de situatie waarin ze verkeren. Jongeren krijgen standaard budgetbeheer en lossen conform het minnelijke traject en WSNP² in drie jaar hun schuld af door een maandelijks aflossing (voor jongeren met inkomen boven de bijstandsnorm) of door tegenprestaties voor jongeren zonder startkwalificatie en werk. Bij het succesvol doorlopen van het traject, zoals het behalen van startkwalificatie, het vinden van werk of behandeling, wordt de restschuld kwijtgescholden. In Delft hoeven jongeren helemaal niets terug te betalen mits ze de doelen behalen. Bij vroegtijdig stoppen moeten jongeren alsnog hun hele schuld terugbetalen.

Alle projecten gaan dus uit van een integrale aanpak met begeleiding op alle leefgebieden. In een aantal gevallen stellen gemeenten daarbij budgetbeheer verplicht. In alle gevallen wordt toegewerkt naar het behalen van een startkwalificatie dan wel werk of opleiding, huisvesting en is het behalen

² Zie voor uitleg WSNP (Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen) en Minnelijk traject op [NVVK](#)

daarvan soms voorwaarde voor kwijtschelding. De meest opvallende verschillen betreffen de aflosterperiode en afkooppercentage. De gemeenten die kiezen voor een aflostermijn van drie jaar, conform de minnelijke schuldregeling, geven aan hiervoor te kiezen omdat jongeren anders nog lang aan het aflossen zijn en daarmee nog lang bezig zijn met fouten uit het verleden. Dit kan de motivatie om te starten met een traject én dit ook volhouden, verminderen.

Financiën

De pilot is gestart in 2017. Met de start is er een bedrag van €300.000 in het reservefonds DtnD gestort. Dit geld is gereserveerd voor opstartkosten en om extra ondersteuning te bieden. Er is nog nauwelijks gebruik gemaakt van dit fonds. Momenteel resteert nog € 263.000.

Van de jongeren waar we momenteel geen contact meer mee hebben, bedragen de schulden € 6.521 en € 1.010. Als het contact niet kan worden hervat, zullen deze schulden uit reserve oninbaar worden afgeboekt.

De verwachting bij aanvang was dat de jongeren gemiddeld een schuld van €10.000 zouden hebben, we naar verwachting een saneringspercentage van 40% konden bieden en schuldeisers 60% zouden kwijtschelden. We betalen echter gemiddeld 64% en de gemiddelde kwijtschelding door schuldeisers bedraagt zo'n 36%.

Overzicht huidige stand van zaken*

Totale schuld jongeren	Totaal uitbetaald aan schuldeisers (saneringspercentage) Risico gemeente	Totaal kwijtgescholden	Tot nu toe terugbetaald (stand 1 april)	Nog openstaande schuld aan de gemeente van de jongeren
€212.044	€136.777 (64%)	€75.267 (36%)	€18.580	€193.464

*De pilot is in 2017 gestart en de laatste deelnemer is ingestroomd in oktober 2018

Revolverend fonds

Het idee bij aanvang was dat het project revolverend zou zijn. Daar is eigenlijk geen sprake van. Tot nu toe is €18.580 terugbetaald.

Samenvatting

Voor jongeren met schulden en in de leeftijd tussen de 18 en 27 jaar biedt een traject als DtnD uitkomst. Jongeren willen verder met hun leven maar door grote financiële stress en het oplopen van schulden stagneert de ontwikkeling naar een studerend of werkend leven. Dit heeft niet alleen effect op het (lange termijn) denken en handelen, maar zorgt vaak voor een neerwaartse spiraal en verergering van problematiek. Denk bijvoorbeeld aan het niet meer kunnen betalen van een kamer of woning, zorgverzekering en mentale en sociale problemen zoals isolement. Een intensieve begeleiding bij het herstructureren van hun schulden in combinatie met een plan van aanpak voor de toekomst geeft jongeren helderheid en rust in hun hoofd. Het geeft hen voorts de mogelijkheid stappen te zetten om hun leven weer op te bouwen.

Begeleidende organisaties en schuldhulpverleners geven aan dat het traject zoals dat van DtnD voor jongeren noodzakelijk zal blijven omdat er geen alternatieven zijn voor deze doelgroep om te studeren in combinatie met het werken aan een schuldenvrije toekomst. Hoewel de meeste jongeren een stap hebben gezet richting een (bij)baan of een opleiding, is het nog te vroeg om iets te zeggen over het

effect hiervan op het afnemend gebruik van overige overheidsvoorzieningen op de lange termijn. Het feit dat jongeren met ondersteuning de vicieuze cirkel hebben doorbroken, is zeker hoopvol en bemoedigend. In ieder geval wordt gewerkt aan financiële zelfredzaamheid. Pas op de langere termijn zal duidelijk worden of het jongeren blijvend heeft geholpen.

Een afbetaaltermijn van 15 jaar is erg lang voor jongeren. Jongeren willen graag ondersteuning op korte termijn en overzien niet wat dit voor 15 jaar betekent. De kans dat ze in die tussentijd verhuizen, of voortijdig afhaken is erg groot. Naast een studieschuld hebben ze dan ook een schuld bij de stadsbank.

Onder de huidige afspraken is 15 jaar ook een groot risico voor de gemeente. Het heeft effect op de onderhandeling met de schuldeisers omdat het afwijkt van het reguliere traject. Er is gemiddeld 36% kwijtgescholden. In een reguliere schuldenregeling ligt dat op 90% á 95%. Een terugbetalingstermijn van 15 jaar drukt daarnaast ook 15 jaar lang op uitvoeringskosten in verband met het debiteurenbeheer. De gemeente trekt op deze wijze veel risico naar zich toe.

Veel jongeren hebben schulden. Het langdurig aflossen van de volledige schuld vraagt het nodige van jongeren. Voor DtnD kwam hierdoor slechts een relatief kleine groep in aanmerking. Veel jongeren kwamen hierdoor niet in aanmerking voor herstructurering van schulden.

Samenvattend kan gezegd worden dat de wijze van begeleiding, de intensiteit hiervan, de snelheid waarmee er een regeling getroffen wordt met schuldeisers belangrijke succesfactoren zijn voor het wel of niet slagen van een traject. Samenwerkingsafspraken zijn een belangrijke randvoorwaarde voor de voortgang en het bereiken van de doelen.

Conclusie en voorstel

DtnD heeft in een tijdsbestek van 2 jaar (2017 – 2019) 25 jongeren geholpen om van de schulden af te komen en tegelijkertijd aan hun toekomstperspectief te werken. De huidige maatschappelijk ontwikkelingen waarbij de samenleving complexer wordt en een toenemend aantal jongeren te maken krijgt met problematische schulden, maken helder dat er met een speciale jongerenregeling in een belangrijke behoefte wordt voorzien. Dit zal in de toekomst niet minder worden. Het Leidse beleid 'Iedereen doet en telt mee' streeft ernaar om het ontwikkelingspotentieel van alle inwoners, en jonge mensen in het bijzonder, ten volle te benutten en tot bloei te brengen. Het advies is dan ook om DtnD voort te zetten voor alle jongeren en de geleerde lessen uit het pilot mee te nemen in de structurele aanpak. Wanneer we bij voortzetting inzetten op 15% saneringspercentage, daalt de gemiddelde schuld naar € 1200. Dat betekent een gemiddelde aflossing van afgerond € 33 per maand gedurende 3 jaar. Dit is voor jongeren te overzien. Lukt het de jongeren niet (helemaal) om af te lossen, dan is het bedrag wat afgeboekt moet worden relatief klein. We kunnen dus zo meer jongeren helpen en het risico voor de gemeente van oninbaarheid neemt sterk af. Om de bestaande groep niet anders te behandelen zal voor deze groep de regeling aangepast moeten worden naar 3 jaar op basis van 15%.

Voorstellen voor voortzetting

- Stel, in overeenstemming met de WSNP en gedragscode NVVK een aflosperiode vast van drie jaar;
- Intensiveer de huidige begeleiding en stel overeenkomstig het JPF met de huidige begeleidende instanties een begeleidingsteam vast;
- Leg samenwerkingsafspraken vast en bepaal een regiehouder zodat kennis en ervaring met (schuld)hulp voor jongeren geborgd is;

- Stel een integraal Perspectief(toekomst)Plan op waarbij gewerkt wordt aan alle relevante leefgebieden (niet alleen financieel);
- Stel capaciteit beschikbaar voor medewerkers van de Stadsbank zodat de totale schuldenlast snel in kaart wordt gebracht en onderhandelingen met de schuldeisers tijdig kunnen starten;
- Zorg voor een goede aansluiting met informele hulp, het onderwijs en de wijkteams en zorg hiermee voor een goede sociale infrastructuur;
- Stel het saneringspercentage voor schuldeisers vast op maximaal 15%;
- Zet budgetbeheer in en experimenteer met inzet van de Buddy app;
- Bied - in afwijking van NVVK - de jongere de mogelijkheid om een studielening te nemen en daarmee (eventueel aangevuld met inkomen uit een bijbaantje) de schulden deels af te lossen;
- Pas maatwerk toe. Kijk wat motiverend werkt voor jongeren om de doelen te behalen. Scheld eventuele restschulden kwijt bij het behalen van de doelen;
- Sluit voor de voortgang aan bij het innovatielab van het NVVK zodat verder geëxperimenteerd kan worden;
- Laat de huidige groep jongeren instromen in de voorgestelde opzet;
- Bereidt het vervolg voor in tweede en derde kwartaal 2019 en start deze nieuwe vorm per 1 januari 2020;

Begroting 2020 – 2022

De gemeente Leiden heeft in 2017 € 300.000 gestort in de reserve Debt to no Debt. Tot nu toe is € 37.000 uitgegeven aan opstart-, ondersteuning- en coördinatiekosten. In de reserve zit eind 2018 € 263.000. Dit bedrag is beschikbaar voor eventuele afboekingen van oninbare vorderingen en voor inzet van mogelijke ondersteuning- en coördinatiekosten, voor zover die niet uit het bestaande budget kunnen worden gedekt. In 2019 is reeds € 23.000 geraamd voor ondersteuning- en coördinatiekosten met als dekking de reserve. De raad moet dus over de aanwending van de resterende € 230.000 nog een formeel besluit nemen.

We zetten in op een maximaal saneringspercentage van 15% voor zowel de bestaande als de nieuwe groep. Dat is iets hoger dan het gemiddelde percentage dat in een minnelijk of wettelijk traject wordt gehanteerd. Dat percentage ligt tussen de 1 en 5%. In het land blijkt 15% een percentage waar vrijwel alle schuldeisers mee akkoord gaan en bij een gemiddelde schuld van €8000 zal dit voldoende zijn om geen financieel risico te lopen. Bij een saneringspercentage van 15%, daalt de gemiddelde schuld voor de jongeren naar €1200. Dat betekent een gemiddelde aflossing van afgerond € 33 per maand gedurende 3 jaar.

De overname van een schuld van de jongere door de gemeente verloopt in principe budgettair neutraal. Immers tegenover de overname van de schuld staat een vordering op de jonge schuldenaar. Slechts wanneer de jongere niet (volledig) aflost, ontstaan er mogelijke afboekingskosten.

Wanneer het saneringspercentage van 15% op de bestaande groep wordt toegepast, dan vergt dat een eenmalige afboeking van € 180.000. Dit kan worden gedekt door een onttrekking van € 180.000 aan de reserve Debt to no Debt. Deze ruimte is beschikbaar in de reserve. Dit vereist een begrotingswijziging.

Begroting extra inzet personeel

De intake zal plaatsvinden in een driegesprek met de hulpverlener en er zal gezamenlijk een perspectiefplan worden opgesteld. Voor een integrale intake en snelle onderhandelingen met de schuldeisers is tijdelijk extra capaciteit binnen de gemeente noodzakelijk. Hiervoor is € 23.000 begroot

in 2019. Mocht dit genoeg zijn, dan wordt de extra capaciteit via interne verschuivingen vrij gespeeld. Lukt dit niet volledig, dan is er nog € 60.000 beschikbaar in de reserve. Voor het verzamelen van de benodigde stukken kan vrijwillige ondersteuning worden ingeschakeld. Om jongeren de eerste periode te ontzorgen is budgetbeheer gewenst zodat ze zich kunnen richten op de acties in hun toekomstplan.

Overzicht reserve Debt to no Debt

initiële storting	300.000
bestedingen t/m 2018	37.000 -/-
begroot 2019	23.000 -/-
afboeking 2019	<u>180.000 -/-</u>
nog beschikbaar	60.000 -/-